

PPM2215 การบริหารตลาดการเงิน

Financial Market Management

อาจารย์ ดร.ภูติศ นอขุนทด
วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Credo แปลว่า เชื่อ ดังนั้นในทางเศรษฐศาสตร์จึงให้ความหมายคำว่า เครดิตว่า หมายถึง การได้มาซึ่งสินทรัพย์หรือสิ่งของมีค่าในปัจจุบัน โดยมีคำมั่นสัญญาว่าจะชำระคืนในอนาคต ตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน สินทรัพย์หรือสิ่งของมีค่าที่ให้เครดิตกันนั้นอาจเป็น เงินทองหรือสินค้าและบริการอื่นๆ ก็ได้ จำแนกลักษณะของเครดิต (Characteristics of Credit) เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การซื้อขายสินค้าและบริการแบบผ่อนส่ง

เป็นวิธีการซื้อสินค้าและบริการแบบผ่อนส่งชำระสินค้าเป็นงวดๆ พร้อมชำระดอกเบี้ยที่ตามแต่จะตกลงกัน เครดิตนี้มีลักษณะเป็นเครดิตทางการค้าที่นิยมเรียกกัน **ซื้อเชื่อ-ขายเชื่อ** ผู้ขายสินค้าและบริการได้กระทำเพื่อให้สามารถขายสินค้าและบริการได้มากขึ้น

ในขณะที่ผู้ซื้อไม่มีอำนาจซื้อเพียงพอที่จะชำระค่าสินค้าและบริการทั้งหมด ในปัจจุบันจึงมีการตกลงทยอยชำระค่าสินค้าและบริการออกเป็นงวดๆ เพื่อให้เพียงพอต่ออำนาจซื้อของผู้บริโภคที่มีอยู่ โดยผู้ซื้อยินยอมจ่ายผลตอบแทนเพิ่มเติมในรูปแบบ **ดอกเบี้ย** เพื่อชดเชย **ค่าเสียโอกาส** ของผู้ขายที่จะได้รับชำระค่าสินค้าและบริการทั้งหมด ในขณะที่มีการมอบสินค้าและบริการไปให้ผู้ซื้อแล้วในวันทำสัญญาหรือข้อตกลงซื้อสินค้าและบริการระหว่างกัน

2. การให้กู้ยืมเงิน

เป็นเครดิตที่มีสินทรัพย์เป็นเงินตรา ที่ผู้ให้เครดิตอาจเป็นสถาบันการเงิน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้กู้ยืมเงินตามกฎหมายก็ได้ โดยผู้กู้เงินมีคำมั่นสัญญาว่าจะจ่ายชำระคืนเงินต้นพร้อมตามแต่จะตกลงกัน ภายในเวลาที่กำหนดในอนาคต เครดิตลักษณะนี้อาจแบ่งเป็นเครดิตเพื่อการบริโภค การค้าหรือการลงทุนก็ได้

เครดิตและหนี้

คือสิ่งเดียวกัน เพราะเป็นการมีภาระผูกพันต่อบุคคลสองฝ่ายในอนาคตเพียงแต่เป็นการมองคนละด้าน เมื่อกล่าวถึงคำว่าหนี้แล้วจะต้องประกอบด้วย เจ้าหนี้และลูกหนี้โดยผู้ให้เครดิตที่มีการมอบสินทรัพย์หรือสิ่งของมีค่าให้แก่บุคคลอื่น และมีสิทธิเรียกร้องการชำระคืนในอนาคตแล้ว เราจะเรียกว่า **เจ้าหนี้** ส่วนบุคคลอื่นที่ได้รับสินทรัพย์หรือสิ่งของมีค่าดังกล่าวไป ก็ย่อมมีภาระผูกพันที่จะต้องคืนในอนาคตตามที่ตกลงไว้เช่นกัน เรียกว่า **ลูกหนี้**

หลักการพิจารณาให้เครดิต

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาการให้เครดิต โดยทั่วไปประกอบด้วย การพิจารณา 5 ด้าน หรือที่นิยมเรียกกันว่า “หลัก 5c” ดังต่อไปนี้

1. อุปนิสัยใจคอ

เป็นการพิจารณาความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงของผู้กู้ที่จะชำระหนี้คือตามสัญญาได้ ถ้าเป็นการกู้ยืมไปดำเนินธุรกิจ ก็จะต้องมีความตั้งใจที่จะทำให้กิจการของตนเองประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ให้เครดิตใช้พิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของเครดิต

องค์ประกอบ
ทั่วไปที่จะ
พิจารณา

- อายุ / สถานภาพครอบครัว
- ประวัติการศึกษา / การฝึกอบรมเพิ่มเติม / ความรู้ความเชี่ยวชาญ
 - ประสบการณ์การทำงาน
 - ประวัติการชำระหนี้ที่ผ่านมา
- ชื่อเสียง / ความซื่อสัตย์ / ความเป็นผู้ไว้วางใจได้ในธุรกิจที่ดำเนินอยู่
 - ระยะเวลาที่อยู่ในธุรกิจ
- อุปนิสัยส่วนตัว / สุขภาพ เป็นต้น

2. เงินทุน

ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ขอกู้จะต้องมีเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้เครดิตว่าจะสามารถชำระหนี้คืนในกรณีที่ไม่สามารถชำระคืนจากรายได้ที่จะได้รับในอนาคต ซึ่งการพิจารณาโดยทั่วไปก็อาจพิจารณาจาก ตัวอย่างเช่น การดำเนินธุรกิจผู้ขอกู้จะต้องมีเงินทุนมีใช้ในการประกอบธุรกิจอย่างเพียงพอ โดยอย่างน้อยเงินลงทุนส่วนใหญ่ควรจะต้องเป็นเงินที่ผู้ประกอบการนำมาลงทุนเองเป็นหลัก ในขณะที่การกู้เงินควรเป็นส่วนน้อยกว่า เป็นต้น

หรือในกรณีเป็นกิจการที่มีความเสี่ยงสูงหรือโครงการขนาดใหญ่ เงินลงทุนของผู้ขอกู้ยังต้องมีมากขึ้นตามไปด้วย หรือเงินลงทุนขหรือของผู้ประกอบการไม่ควรที่จะต่ำกว่าร้อยละ 30-50 ของเงินทั้งหมดที่ต้องใช้ในการประกอบธุรกิจหรือโครงการ ปรกติการให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ ผู้ขอกู้จะต้องมีสัดส่วนของหนี้สินต่อทุนของตนเองไม่เกิน 2:1 เป็นต้น

3. ความสามารถชำระหนี้

ถือเป็นหัวใจของการให้เครดิตของผู้ให้เครดิต ทั้งนี้เพราะแม้ผู้ขอกู้จะมีความตั้งใจ และมีการวางแผนชำระหนี้คืนตามสัญญาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่หากไม่สามารถมีแหล่งแสดงที่มาของรายได้ที่ชัดเจน แน่นอนและเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้คืนได้แล้ว โอกาสที่จะได้รับเครดิตก็จะมีน้อย

โดยการพิจารณาส่วนใหญ่ผู้ให้เครดิตจะพิจารณาจากเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน เช่นลลิปเงินเดือน หนังสือรับรองรายได้ และบัญชีเงินฝากธนาคาร

ส่วนกรณีนิติบุคคล จะพิจารณาจากงบการเงิน ได้แก่

งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และบัญชีเงินฝากธนาคาร

4.หลักประกัน

หลักทรัพย์ที่ธนาคารจะรับไว้เพื่อค้ำประกันการชำระหนี้ มักเป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะสำคัญคือ ซื้อขายคล่องหรือสภาพคล่องสูง และไม่มีข้อจำกัดในทางกฎหมาย

5. สถานะการณ์หรือเงื่อนไขอื่นๆ

เป็นการพิจารณาสถานะแวดล้อมต่างๆ รอบตัวที่จะมีผลกระทบต่อการชำระหนี้คืนของผู้ขอกู้ได้ ไม่ว่าจะเป็นสถานะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

สินทรัพย์ (Asset)

ทรัพยากรที่มีอยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต

ตัวอย่างสินทรัพย์ : สิทธิการเช่าที่ดิน แม้ที่ดินที่กิจการใช้ดำเนินงานจะไม่ได้เป็นเจ้าของเอง แต่ก็ถือเป็นสินทรัพย์

อยู่ในความควบคุมของกิจการ

กิจการสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินนี้ได้ ขณะที่ยังเป็นพื้เช่าอยู่

ผลของเหตุการณ์ในอดีต

กิจการได้ทำการเช่าที่ดินนี้ตั้งแต่ก่อนหน้านี้แล้ว

ได้รับประโยชน์ในอนาคต

กิจการยังเช่าที่ดินนี้อยู่สามารถใช้ประโยชน์ต่างๆได้ เช่น ให้สิทธิในการเช่าต่อ

สินทรัพย์แบ่งเป็น 2 ประเภทหลักๆ

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสดหรือเทียบเท่า

เงินลงทุนชั่วคราว

ลูกหนี้การค้า

เงินให้กู้ยืมระยะสั้น

สินค้าคงเหลือ

สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

หมุนเวียนได้ใน 1 ปี

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

เงินลงทุนระยะยาว

ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์อื่น

ถือไว้ระยะยาวเกินกว่า 1 ปี

วันที่ 1 มกราคม

วันที่ 31 ธันวาคม

สินทรัพย์หมุนเวียน + สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน = **สินทรัพย์รวม**

ประเภทของเครดิต

จำแนกประเภทออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. ประเภทเครดิตจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเอาไปใช้(As To Use) ซึ่งเราสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ของการใช้เครดิตได้เป็น 3 ประเภทคือ

ประเภทของเครดิต

1.1 เครดิตสำหรับการลงทุน (Investment Credit)

เครดิตประเภทประเภทนี้ส่วนใหญ่แล้วเป็นเครดิตในระยะยาวที่มีการชำระคืนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปเพราะเป็นการลงทุนซื้อสินทรัพย์ถาวรหรือสินทรัพย์ในทางเศรษฐกิจ เช่น โรงงาน เครื่องจักรและอุปกรณ์ ซึ่งกว่าที่ผู้กู้จะได้รับผลตอบแทนหรือรายได้คืนต้องใช้ระยะเวลานานหลายปี

นอกจากนี้ ผู้ขอกู้มักเป็นหน่วยธุรกิจในรูปแบบของนิติบุคคล ห้างร้าน หรือหน่วยงานของรัฐ เครื่องมือเครดิตเช่น หุ้่นกู้ พันธบัตร หรือสัญญาเงินกู้ที่มีอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

ประเภทของเครดิต

1.2 เครดิตสำหรับการพาณิชย์ (Commercial Credit) เครดิตประเภทนี้โดยส่วนใหญ่แล้วมักให้กับหน่วยธุรกิจในรูปแบบของการนำใช้เพื่อการผลิตสินค้าและบริการ เช่น ค่าวัตถุดิบ ค่าใช้จ่ายการตลาด

อายุของเครดิตประเภทนี้มักจะเป็นระยะสั้นมีอายุไม่ยาวนาน เพราะผู้กู้สามารถมีรายได้กลับคืนมาได้เร็ว ซึ่งโดยส่วนใหญ่เครื่องมือเครดิตชนิดนี้ได้แก่ ตั๋วเงิน ซึ่งประกอบด้วย ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงินและ เช็ค

ประเภทของเครดิต

1.3 เครดิตสำหรับการอุปโภค และบริโภค (Consumption Credit)

เครดิตประเภทนี้ให้กับประชาชนทั่วไปในการนำไปใช้จับจ่ายใช้สอยสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคบริโภค โดยระยะเวลาการให้เครดิตอาจเป็นระยะสั้น หรือระยะปานกลาง ซึ่งปัจจุบันเป็นที่นิยมของประชาชนมากขึ้น และเป็นแรงขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่สำคัญ

แต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในอนาคตของประเทศได้ เนื่องจากเป็นการกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนให้ได้สินค้าและบริการมาก่อนล่วงหน้าเวลาอันสมควร

ประเภทของเครดิต

2. ประเภทเครดิตจำแนกตามอายุหรือระยะเวลาชำระหนี้ (As To Maturity) จำแนกเครดิตตามระยะเวลาการชำระหนี้ออกเป็น 4 ประเภท

2.1 เครดิตระยะยาว เครดิตประเภทนี้มีอายุไถ่ถอนคืนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป และโดยมากเครดิตประเภทนี้มักใช้เพื่อสินทรัพย์ทุนต่าง เช่น สร้างโรงงานหรือซื้อเครื่องจักรขนาดใหญ่ ทำให้ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ในระยะเวลาอันสั้น

ประเภทของเครดิต

2.2 เครดิตระยะปานกลาง เครดิตประเภทนี้จะมีอายุเกิน 1-5 ปี ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ให้ผลตอบแทนกลับไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่กู้ภายในระยะเวลาที่กู้ยืมนั้น เช่น การซื้ออุปกรณ์สำนักงาน หรือเครื่องจักรผลิตสินค้าขนาดเล็ก

ประเภทของเครดิต

2.3เครดิตระยะสั้น เครดิตในระยะสั้นมีระยะเวลาครบกำหนดที่ต้องชำระหนี้ไม่เกิน 1 ปี เครดิตประเภทนี้มักอยู่ในรูปของการใช้จ่ายซื้อวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ซึ่งผู้กู้จะได้รับผลตอบแทนกลับมาในระยะเวลาไม่นานหลังจากการขายสินค้าและบริการ จึงสามารถชำระหนี้คืนได้เร็ว

2.4เครดิตที่เรียกคืนได้ทันที เครดิตในรูปแบบนี้เป็นเครดิตที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ ซึ่งเจ้าหนี้สามารถเรียกคืนหนี้ได้ทันที เมื่อแจ้งให้ลูกหนี้ทราบว่า จะเรียกคืนเมื่อใด เช่น การกู้ยืมเงินระหว่างธนาคาร เงินฝากประเภทกระแสรายวัน ของธนาคารพาณิชย์

ประเภทของเครดิต

3. ประเภทเครดิตจำแนกตามประเภทของลูกหนี้ (As To Type of Debtor) จำแนกของลูกหนี้ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่คือ รัฐบาลและภาคเอกชน

3.1 เครดิตสาธารณะ (Public Credit) เครดิตประเภทนี้เกิดขึ้นโดยรัฐบาลหรือส่วนราชการต่างๆเป็นผู้กู้ หรือรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกันการชำระหนี้ โดยระยะเวลาของเครดิตนั้นอาจเป็นได้ทั้งระยะสั้น เช่น การกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณประจำปี หรือเป็นการกู้เงินระยะยาวสำหรับการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ เช่น การก่อสร้างถนน และระบบโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับเครื่องมือเครดิตระยะสั้นจะอยู่ในรูปแบบของการออกตั๋วเงินคลัง ส่วนในระยะยาวจะอยู่ในรูปของพันธบัตร

ประเภทของเครดิต

3.2 เครดิตเอกชน (Private Credit) เครดิตประเภทนี้เป็นได้ทั้งผู้กู้ที่เป็นหน่วยธุรกิจและบุคคลธรรมดา โดยอาจมีวัตถุประสงค์ของการใช้เครดิตในรูปแบบของเครดิตสำหรับการบริโภค เครดิตเพื่อการลงทุนหรือการพาณิชย์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

เครื่องมือเครดิต (Credit Instruments)

เป็นหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่แสดงถึง สภาพการเป็นหนี้ ระยะเวลาการชำระหนี้ และเงื่อนไขอื่นที่ตกลงกัน เช่น อัตราดอกเบี้ย วิธีการชำระคืน โดยกระทำขึ้นในรูปแบบตามที่กฎหมายกำหนด จำแนกการใช้เครื่องมือเครดิตได้ 3 รูปแบบได้แก่

1. สัญญาปากเปล่า (Oral Agreement) ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเครดิตจำนวนเล็กน้อยซึ่งทางเจ้าหนี้ลูกหนี้มักจะมีความไว้วางใจเชื่อใจกันและกัน โดยมักเป็นเรื่องของเครดิตสำหรับการอุปโภคบริโภค

เครื่องมือเครดิต (Credit Instruments)

เครื่องมือเครดิตชนิดนี้มีจุดที่ต้องระมัดระวังในการนำ คือ

1.1 ทำการพิสูจน์นี้ได้ยาก เพราะไม่มีเอกสารใดๆ มายืนยันในกรณีเงื่อนไขต่างๆ ที่ได้ตกลงกันก่อนหน้านี้ หากมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดละเมิดสัญญา และยากต่อการฟ้องร้องบังคับคดีได้ตามกฎหมาย

1.2 เจ้าหน้าที่ทำการพิสูจน์นี้ได้ยาก เพราะไม่มีสัญญารับรองว่าบุคคลคนนี้เป็นลูกหนี้ของตนหรือไม่ ซึ่งทำให้ยากต่อการฉ้อโกง

1.3 ไม่สามารถโอนสิทธิไปยังบุคคลที่สามได้ เนื่องจากไม่มีเอกสารในการรับรองหนี้

เครื่องมือเครดิต (Credit Instruments)

2. เครดิตในทางบัญชี (Book Credit) ส่วนใหญ่แล้วเครดิตรูปแบบนี้เป็นที่นิยมใช้มากที่สุดทางธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากมีวิธีการที่ง่ายและมีหลักฐานการเป็นหนี้ในลักษณะของการลงบัญชี เช่น การมีใบกำกับสินค้า(Invoice) ใบตราส่งสินค้า (Bill of Lading) อย่างไรก็ดี เอกสารดังกล่าวมิได้แสดงภาพความเป็นหนี้ที่ชัดเจน โดยลำพังเอกสารมิใช่เอกสารในรูปแบบของสัญญาที่จะนำไปฟ้องร้องบังคับคดีได้ตามกฎหมาย

ดังนั้น เครื่องมือเครดิตในรูปแบบนี้จึงอาศัยความไว้วางใจกันและกันเช่นเดียวกับเครดิตที่เป็นสัญญาปากเปล่า แต่มีข้อดีคือ ช่วยอำนวยความสะดวกและรวดเร็วในการประกอบธุรกิจ

เครื่องมือเครดิต (Credit Instruments)

3. เอกสารเครดิต (Written Instrument) เป็นเครื่องมือเครดิตในรูปแบบและวิธีการของเอกสารที่สามารถใช้บังคับทางกฎหมายได้ เพราะมีการบันทึกสภาพหนี้ ระยะเวลาชำระคืน และเงื่อนไขของการชำระหนี้อื่นๆ ตามที่ตกลงกันในรูปแบบที่กฎหมายรับรอง โดยเอกสารเครดิตนี้สามารถโอนสิทธิเรียกร้องไปยังบุคคลอื่นต่อไปได้ จึงเป็นที่นิยมใช้กันมาก

เครื่องมือเครดิต (Credit Instruments)

3. เอกสารเครดิต (Written Instrument) เป็นเครื่องมือเครดิตในรูปแบบและวิธีการของเอกสารที่สามารถใช้บังคับทางกฎหมายได้ เพราะมีการบันทึกสภาพหนี้ ระยะเวลาชำระคืน และเงื่อนไขของการชำระหนี้อื่นๆ ตามที่ตกลงกันในรูปแบบที่กฎหมายรับรอง โดยเอกสารเครดิตนี้สามารถโอนสิทธิเรียกร้องไปยังบุคคลอื่นต่อไปได้ จึงเป็นที่นิยมใช้กันมาก

เครื่องมือเครดิต (Credit Instruments)

เอกสารเครดิต จำแนกเป็นประเภทต่างๆได้หลายลักษณะ ซึ่งโดยทั่วไปจำแนกตามลักษณะของการเปลี่ยนมือ จำแนกตามลักษณะของวัตถุประสงค์ จำแนกตามลักษณะของผู้ออกตราเอกสาร และจำแนกตามระยะเวลา